

Fred Kistenkas

WOLVENPLAN

Dus we mogen niet met verballetjes schieten op wolven. Althans zo stond het breed uitgemeten in de media. Het komt wel vaker voor dat een uitvoerige rechterlijke uitspraak platgeslagen wordt tot zo'n simpele hapklare brok. Meestal is zo'n uitspraak heel wat meer en moet je het eerst rustig lezen en herlezen. Soms heeft een rechterlijke uitspraak meerdere lagen, iets mystieks en onbegrijpelijk, en is het zelfs pseudo-literair met een mooie boodschap en diep inzicht. Soms moet je de rechtsoverwegingen 'omgooien' om de tekst te begrijpen. Voor studenten maakte ik dan altijd de parallel met de uit de Top2000 bekende Dylan-songtekst van *All Along the Watchtower*: eerste twee coupletten overslaan en pas aan het eind lezen. Tot ongeveer 2010 ging dat goed, maar daarna kende geen hond meer dat typische jaren 60-nummer van Jimi Hendrix en voelde ik me een oude hippie voor de klas.

Ook de wolven-uitspraak¹ gaat om heel wat meer dan verballetjes alleen. Het vonnis heeft diepere lagen en ook hier kun je de tekst omgooien, en dus aan het eind beginnen en eindigen met het begin. Zo leert het vonnis ons eens te meer dat het bij de rechter niet om beleidsregels maar om rechtsregels gaat. De provincie Gelderland haalt er allemaal relevante beleidsstukken bij zoals het Interprovinciaal Wolvenplan 2019, de *factfinding study* 'De wolf terug in Nederland' uit 2021, handhaving protocollen en de interne werkinstructie. Die hebben op zichzelf niet meer dan een beleidsstatus en zijn geen rechtsregels. De rechtsregels staan in de wet, de Wet natuurbescherming, en daar staat gewoon een 'nee, tenzij'-toets in van drie stappen: geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding, geen alternatieven en de ontheffing moet nodig zijn in het kader van nauw omschreven belangen zoals bijvoorbeeld de volksgezondheid. Net zoals je voor gebieden de habitattoets hebt, heb je voor soorten de soortentoets.

¹ Rechtbank Midden-Nederland, 30 november 2022, ECLI:N-L:RBMNE:2022:4991, te vinden op www.rechtspraak.nl

Die beleidsregels en beleidsdocumenten zijn hooguit indirect relevant bij de invulling van die criteria, maar op zichzelf zijn het dus geen rechtsregels. Dat zou je in het hedendaagse beleidsgebied bijna vergeten, maar de rechtbank zet ons weer met beide benen op de grond. Beleidsnota's en interprovinciale plannen zijn nog geen wetteksten en die interne werkinstructie is leuk, maar die is niet gekoppeld aan de ontheffing of de wettekst, en maakt dus geen deel uit van het rechtsregime van die drie stappen.

De rechtbank wil weten of sprake is van 'slechts nieuwsgierigheid van de (jonge) wolf of sprake is van daadwerkelijk afwijkend gedrag dat een gevaar oplevert voor de mens' en stelt vast dat dat niet onderzocht is door bijvoorbeeld een etholoog. En ook is niet duidelijk of een jonge wolf met verfmarkering en die mogelijk naar verf ruikt, de roedel zal verontrusten of verstoren. Bovendien is de ontheffing voor de hele provincie, terwijl het hier specifiek gaat om Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Kortom: de rechtbank wil een meer concrete motivering en onderbouwing van de drie criteria. Met algemene beleidsstukken zoals het interprovinciaal wolvenplan onder je arm begin je dan inderdaad niet veel. Meer focus op recht en minder op beleid graag. Het is een voorlopige uitspraak, dus de provincie krijgt een herkansing, maar de uitspraak zit goed in elkaar, kent diepere lagen, maar een literaire of Top2000-klassieker, nee dat is het niet.

fred.kistenkas@wur.nl